

Кривов'язюк І.В.

к.е.н., професор, професор кафедри підприємництва,
торгівлі та біржової діяльності Луцький національний
технічний університет, м. Луцьк

Гаранчевська І. А.

Студентка Луцький національний
технічний університет, м. Луцьк

СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ТА ЙОГО РОЛЬ У ВИРІШЕННІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ КОНФЛІКТІВ

Соціальне підприємництво в Україні все частіше виступає як механізм вирішення соціально-економічних конфліктів, сприяючи активізації населення для вирішення соціальних і економічних проблем. Актуалізує досліджувану проблематику той факт, що для України в 2014-2017 рр. характерним є зростання соціальної напруженості як наслідок проведення АТО в Донецькій та Луганській областях, а також анексії Автономної Республіки Крим, результатом чого стало різке зростання кількості переселенців з даних територій. До інших причин слід віднести погіршення рівня життя населення, зростання фінансового навантаження на місцеві бюджети, збільшення кількості безробітних тощо.

Соціально-економічний конфлікт, в першу чергу, слід розглядати як конфлікт у сфері суспільного виробництва і розподілу соціальних ресурсів між соціальними спільнотами та інститутами. Інтегральною причиною соціально-економічного конфлікту є дефіцит економічних ресурсів.

Отже, витоки соціально-економічних конфліктів у нерівності стосунків власності, влади й статусу, що викликає на певному етапі усвідомлення тією чи іншою соціальною групою несправедливість способу розподілу матеріальних та духовних благ суспільства. Вирішити ці конфлікти покликане соціальне підприємництво.

Соціальне підприємництво, як стверджує В. Коваленко, створюється для вирішення певної соціальної проблеми, але базується на загальних засадах ведення бізнесу і використовує бізнесовий підхід для здійснення своєї діяльності [2]. Тобто за своєю сутністю, це вид підприємницької діяльності, але, разом з тим, яка передбачає розподіл отриманого прибутку на соціальні цілі, використання робочих місць з певною соціальною метою.

Зарубіжний досвід показує, що соціальне підприємництво динамічно розвивається в європейських країнах, вирішуючи проблеми безробіття, соціального захисту, громадського залучення. Головна місія соціального підприємництва – приносити користь суспільству [3].

Надання соціальних послуг в Україні потребують різні категорії громадян. Їх соціальні потреби зумовлюють необхідність існування соціальних підприємств, визначають їх соціальну місію, а також потенційний ринок збуту. Варто зазначити, що споживачами товарів, послуг соціального підприємництва є й інші категорії громадян, оскільки такі підприємства можуть виготовляти не лише вузько-орієнтовану продукцію чи надавати спеціалізовані послуги, як то підприємства з виробництва протезів. Соціальні підприємства можуть діяти у багатьох сферах (наприклад, агропромислові кооперативи, що сприяють зменшенню безробіття в сільській місцевості) [4, с. 28].

Проте в Україні потенціал організацій громадянського суспільства не повною мірою використовується органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування для надання соціальних та інших суспільно значущих послуг; спостерігається тенденція надання переваги в цій сфері державним і комунальним підприємствам та установам, що не сприяє підвищенню якості послуг і призводить до надмірного зростання бюджетних видатків [1, с. 17]. Це стає однією із перепон на шляху розвитку соціального підприємництва.

Найважливішими факторами, які сприяють розвитку соціального підприємництва в Україні, є фінансування, пільгові кредити та кваліфіковані кадри. Аналогічно до ситуації з труднощами, перелік факторів розвитку також є досить широким і його можна звести до соціальних та матеріальних факторів. Якщо серед соціальних домінують кваліфіковані кадри, професійний досвід та практики співпраці з державними та бізнес структурами, то серед матеріальних є не лише пошук фінансування та грантів, нестача яких не дозволяє орендувати приміщення, закуповувати обладнання та розширяти бізнес, але й елементарна можливість отримати пільгові кредити [4, с. 64].

Позитивні ефекти від діяльності соціальних підприємств в умовах подолання соціально-економічних конфліктів полягають у наступному [3]:

– допомога у подоланні соціальної ізоляції – зокрема, працевлаштування людей з обмеженими фізичними та психічними можливостями, безробітних, представників груп ризику;

– знаходження нових шляхів для реформування державних соціальних послуг;

– залучення громадян до участі у соціальних ініціативах на волонтерських засадах, об'єднання громад навколо соціальних проблем;

– поява нових видів соціальних послуг, які залишаються поза увагою звичайного бізнесу у зв'язку з малоприбутковістю, непопулярністю, відсутністю належної професійної підготовки;

– більш ефективне використання наявних ресурсів регіону у вирішенні соціальних проблем;

– зниження навантаження на місцеві бюджети у вирішенні соціальних проблем (актуально в умовах хронічного дефіциту бюджетних коштів).

Загалом, розкриваючи перспективи розвитку соціального підприємництва в Україні в контексті розв'язання існуючих соціально-економічних конфліктів, варто виділити декілька оптимістичних сценаріїв розвитку подій:

1. Зростання кількості соціальних підприємств як реакція суспільства на велику кількість соціальних проблем і конфліктів.

2. Зростання кількості соціальних підприємств як результат появи статусу «соціальне підприємство» у законодавстві України.

3. Зростання кількості соціальних підприємств як результат економічного розвитку України.

Песимістичні сценарії не розглядались, так як ведуть до загострення соціально-економічних конфліктів і подальшого погіршення існуючої ситуації.

Як слід відмітити, прагнення України до інтеграції в європейський простір робить розвиток соціального підприємництва в Україні незворотним процесом за будь-якого сценарію і зростання попиту на такий бізнес упродовж наступних років. Це, у свою чергу, буде свідчити про прагнення українського суспільства підвищувати якість свого життя, незалежно від приналежності до певної соціальної спільноти.

Список використаних джерел:

1. Голуб'як Н. Р. Соціальне підприємництво як механізм вирішення соціально-політичних проблем / Н. Р. Голуб'як // S.P.A.C.E. Society, Politics, Administration in Central Europe : електронний науково-практичний журнал / редкол.: Д. В. Яковлев (голов. ред.), К. М. Вітман (заст. голов. ред.), Д. Ю. Дворніченко (відп. секр.) [та ін.] ; НУ «ОЮА». – Одеса, 2017. – Вип. 2. – С. 16-20.

2. Коваленко В. Місце соціального підприємництва серед соціальних ініціатив [Електронний ресурс] / В. Коваленко // Найкращі бізнес-рішення для ваших соціальних ініціатив. Соціальний консалтинг «Параграф». – Режим доступу : <http://www.pgrf.com/about-se/>.

3. Соціальне підприємництво в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.socialbusiness.in.ua/>.

4. Соціальне підприємництво: від ідеї до суспільних змін : посібник / Свинчук А.А., Корнецький А.О., Гончарова М.А., Назарук В.Я., Гусак Н.Є., Туманова А.А. – К: ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ», 2017. – 188 с.